

FEJÉR MEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknél.

A gazda helyzete.

A szántóvető ember ujesztendője Szent Mihálykor kezdődik, mikorra legtöbbször már földjébe vetette az őszi magot, hogy egy év múltán újból arathasson. Ez időtájt vet számadást gazdaságának financiajával is. Hogy a mérleget megállapíthassa, összehasonlítja tesz a mult év termésével, valamint figyelembe veszi azt is, mit vetett az előző esztendőn s mi lett a termés? Az eredmény bizony nem valami kielégítő, mert a terméshozam nem áll arányban azon sok oldalú kiadással, mely a gazda jövedelmét annyi oldalról igénybe veszi.

A sokat emlegetett különféle adónemeken kívül még egyéb kiadás is terhel a budgetet. A kis gazda, — érteve alatta a száz holdon aluli birtokost — gazdaságát rendszerint saját háza népével látja el, nem igen fizet cselédet, mert egy népes földműves családból kerül béres, kocsis, marhapasztor és szolgáló féle is, de ahol ekkora birtoknál az igények nagyok, ott már ugyancsak takarékoskodni kell a pénzzel. Mert, a ki a gazdasági munkát, a szántást, vetést, kaszálást, kapálást nem szokta meg, amint idősebb korában a dereka már hajolni nem igen tud, a keze pedig nem bírja meg az erősebb eszközökkel való dolgozást. Azért a kis birtokosok helyzete valóban tarthatatlan s innen van a sokoldalú panasz, mely mind abban öszpontosul, hogy a magyar kisbirtokosnak el kell pusztulni, mert a kamat megemésztí a tőkét. A bajok nagyrésze e tekintetben még a multból származik ugyan, amikor a törvényhozás nem szabályozta a féktelen uszorát. A 70-es években, amikor a szegény ember könnyen jutott földhöz, a kellő berendezésre az uszorás zsidótól vett kölcsön. A 25—30 százalékos kamattal, amelyet volt lelke mégkövetelni az uszorásnak, néhány év alatt tönkre juttatta a kis gazdát, vagyona átszállott az — új földesurra. Kisebb arányban ugyan, de most is így csuszik ki a gazda lábai alól a föld.

A pénzügyintézetek egyre gyarapodnak, a tőke jóval több megadóztatást bírna el, mint amennyivel terhelve van, a magas kamattal egyre emésztí a földbirtokost anélkül, hogy az adósság fogyva, törlesztve lenne.

Ehez járul a fogyasztási és ruházati cikkek méreg drágasága.

Boldogult apám gazdasági jegyzeteiben a következő feljegyzéseket találok:

300 magyar hold föld díja 1862. évtől évi 112 frt, egy öregbéres fizetése 20 mérő rozs, 4 mérő buza, 1 téli-nyári marhatartás, 1 hold kukorica föld, 200 □-öl kert, 20 frt készpénz, fertályonként 40 kr. sópénz volt, alkalmazva volt gazdaságában 1 kocsis, 3 öregbéres, 1 gulyás, 1 kanász. Évente termelt 140 métermázsa buza, 300 métermázsa rozs, 150 métermázsa zab, 120 métermázsa árpa, 400 métermázsa krumpli és 200 métermázsa csöves tengeri. Átlagszámítással. Mily más-kép fest most a helyzet:

Ugyanezen gazdaságban az évi kiadás 1908 év végén így állt: adó évi 420 frt. (840 korona), 1 öregbéres fizetése 32 mérő rozs (15 métermázsa), értéke 300 korona, 6 mérő (3 q) buza, 78 korona, 100 korona készpénz, 4 korona sópénz, 1-öl tűzifa (20) korona, tehát egy cseléd fizetése ma kitesz 502 koronát volt pedig felfogadott 5 cseléd és kitesz 2510 koronát, termelt pedig mivel sem több, mint a gazdálkodás azon első éveiben, midőn a föld ősi termő erejében volt még.

E számadatok bizonyítják, hogy e régiebb „világban a magyar gazdának nem volt annyi panaszra oka, mint ma lehet. Tessék még hozzá venni a ruhának akkori és mai értékét.

Igaz, a régi jó világban olcsóbb volt a gabona, ma meg jó ára van, csak hogy akkor sok termelt, ma meg — évek óta — alig valami. De nemcsak a kis gazdaság pang, a nagybirtokot is veszély fenyegeti.

A kor haladásával a kiadások is megsokszorozódtak. A napszám ára magasra szökött fel, pedig ma nem végez el annyit egy ember, mint 10—15 évvel ezelőtt, mert akkor alig hajnalodott s már a kelő nap munkába találta a napszámot és öreg este lett mikor a munkából kiállt vagy azt abba hagyta.

Ma ez is más-kép van. Reggeli 6 óra-
kor kap a munkába, 8 óra-
kor délután kezd újból „mozogni,“
előbb egyet alszik, aztán rá gyújt a pipára s nagyokat nyújtózkodva a szorgalom minden igyekezte nélkül immel-ámmat tesz-vesz,

de köszönet kevés van benne. Régi időben 40—50 krajcár volt a napszám, ma pedig 3—4 korona, hozzá félliter bor és reggelre 1 deci pálinka.

Ha tehát számot vet a gazda egyéni sáfarkodásával, bizony az nem valami kielégítő, befektetett tőkéjének mégcsak 3%-os kamata sem térül meg. Hát a fáradságot mit kap? jóformán semmit!

Az a kérdés tehát, mivel segíthet a gazda magán? Az államra nem igen számíthat, mert annak oly sok irányu elfoglaltsága és kötelezettsége van, hogy időbe kerül, hogy a kor követelményeinek kielégítésével — a földbirtokos helyzetének sajnálására is gondolhasson.

Mint a tapasztalat bizonyítja, gazdaságunk legjövödelmezőbb ága az állattenyésztés. A mely gazdaság sok marhával rendelkezik, ott könnyű a boldogulás. Mert míg egy felől az állattenyésztéssel járó kiadás már a trágyában megtérül, addig a tejgazdálkodás, nevendék és hizott marhák értékesítése bő jövedelmi forrást biztosít a gazdának állandóan.

Igaz, hogy a sertésenyésztés nagy kockázattal jár, mert a minduntalan fellépő sertésvész óriási pusztítást képes véghezvinni, de az is bizonyos, hogy erőlyes fellépéssel romboló hatását csökkenteni lehet, s ami elvész a réven, az megtérül a vámon, — a hízalással. Tapasztalat bizonyítja, hogy a hízó sertések között a betegség szörványosabb, mint a legelőre kijáró sertések között, ami egyedül a gyakori almozásban és az elkülönítésben találja magyarázatát. A sertés-hízalás rendszerint kifizeti magát, kicsiben ép úgy, mint nagyban. Egy városi barátomtól tudom, hogy négy darab fél éves malacot vetett fel hízalásra, a négy állat által elfogyasztott ételen, mire a hízalás befejeződött, annyira kifizette magát, hogy a negyedik hizott sertés teljesen ingyenbe maradt, a három másikért adott neki a hentes annyit, mint amennyibe a 4 malac kihízásával együtt került. Pedig a hízaláshoz szükséges táplálékot pénzért vette meg.

Hát falu helyen, ahol minden megterem, mennyi hasznot képes adni a sertés-hízalás?!

A marhatenyésztésnek lényeges feltelete a jó anyag megválasztása és ami fő, a takarmánytermesztés, melyről legközelebb lesz szó.

Egy kis gazda.

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete.

Nagy választék ág- és asztalneműekben,
színes és fehér barchetok stb.

olcsó, szabott árak mellett.

Mai lapunk 4 oldal.

00000501

UJDONSÁGOK.

— **Személyi hir.** Saára Gyula dr. polgármester a polgármesterek kongresszusára tegnap Kassára utazott.

— **Esküvők.** Csete Endre somogyiszentimrei gazdasági szaktanár kedden délelőtt fél 12 órakor esküdt örök hűséget a református templomban Sebestyén Ilonkának, özv. Sebestyén Mihályné bájós leányának. Násznagyok voltak: Csete Béla földbírtokos és Asztalos Géza miniszteri számtanácsos.

Dr. Strasser Jenő helybeli ügyvéd tegnap d. u. 2 órakor esküdt örök hűséget Klein József nagykereskedő leányának, Erzsikének. Tanúk voltak: Székely Ferenc takarékpénztári igazgató (Budapest) és Strasser Béla pénzügyi tisztviselő (Dunaföldvár).

— **A honvédség köréből.** Petőcz Kálmán honvédszázados Poszonyból a helybeli V. ker. népfelkeltési osztályához helyezte őt a honvédelmi miniszter.

— **Kinevezések.** Kéri István székesfehérvári törvényszéki joggyakornokot az adonyi járásbíró-sághoz és Sohár Pál székesfehérvári járásbíró-sági joggyakornokot a trencsényi járásbíró-sághoz jegyzökké nevezte ki az igazságügyminiszter.

— **A szabadság-szobor.** Az Erzsébetliget mellett levő csonka szabadság-szobrot, a mely a 48-ban kivégzett fehérvári polgárok emléket őrző, tudvalevőleg kiegészítik. Saára Gyula dr. városunk polgármestere, a Függetlenségi Kör elnöke fáradozott legelkeszebben azért, hogy ez az emlék s még inkább a 48-diki szabadságharc eszméje méltó emlékként álljon városunk közönsége előtt. A 3000 korona összeg legnagyobb részét ő maga gyűjtötte össze. Bory Jenő szobrászművész elkészítette a láncait tépő sas gyönyörű mintáját, a budapesti Schlick-gyár elvégezte már a bronzbaöntést, úgy hogy a szobor fölállítására körülbelül a jövő hét folyamán megtörténhetik. Az ünnepélyes leleplezés október 6-án az aradi vértanúk emléknapján lesz. A függetlenségi kör erre néve tartott kedden este ülést, hogy a leleplezés programját, illetőleg annak körvonalait megállapítsa. Nem végleges program, csupán annak főbb körvonalai, de amelyeknek közlését nagyközönségünk tájékoztatása céljából mégis szükségesnek tartjuk:

Október 6-án d. e. 10 órakor ünnepélyes gyásztisztviszlet lesz a székesfehérvári templomban, a melyen a felsővárosi dalárda is fog énekbetéttel szerepelni. D. u. 3 órakor a közönség, a különböző testületek és a tanuló ifjuság zászlók alatt gyülekezni fognak a Városházán és a Budai-úton át a szoborhoz vonulnak. Az egyesített dalárdák ott eléneklik a himnuszot, a melyet Nagy Ignác megnyitó beszéde követ, a ki az emlék történetéről fog röviden szólni. Utána alkalmi óda szavalása következik, majd pedig a Déli Vasuti Dalárda éneke után Saára Gyula dr. átveszi a város közönsége nevében a szobrot s leteszi rá a város koszorúját, Holly Géza dr. a függetlenségi kör nevében koszoruzza meg. Majd pedig a többi testületek koszorúletétele következik, a melyek közt, hisszük, kedves és jelentős szerepe lesz a városunkbeli tanulóifjuságnak s a leányiskoláknak, a kik — mint a jövő reményei és leendő oszlopoi, kétszeresen vannak hivatva arra, hogy magyar nemzetünk ideális szabadsága iránt tartó lelkesedésüknek és fogadalmuknak így is kifejezést adjanak. Befejezésül a dalárdák eléneklik a szózatot. A rendezés munkáját Csöppentzky Mihály dr. és táborkara intézi.

— **Tanári kinevezés.** Benkő Gáspárt, Benkő József városi hivatalnok fiát a piarista rend tanácsa a nagykarólyi főgimnáziumhoz helyettes tanárrá nevezte ki.

— **Népszövetség Kájuzon.** A kálozi népszövetség, amely egy impozáns gyűlés keretében a tavasz folyamán alakult meg, új lépést tett f. hó 8-án a szervezkedés, a fokozatos erősödés terén. Radnich Imre plebános gyűlésre hívta egybe híveit, melynek tárgya a népszövetségi szervezet fokozatos kiépítése volt. Radnich Imre lelkes bevezető szavai után Rácz Endre intézett nagyhatású beszédet a nagyszámban megjelent hallgató-sághoz, amelyet annyira fellelkesített, hogy újból tömegesen állottak a zászló alá. A régi tagok befizették az évi illetményeket s lelkesedéssel igazgatójukká megválasztották Radnich Imre plebánost, csoportvezetőkké pedig Ács Józsefet, Klíng Józsefet, Pál Istvánt, Rudniczay Istvánt, Simon Ferencet, Kálmán Jánost és Vörös Jánost. A szervezet tagjainak száma mintegy 150.

— **Anyakönyvezető helyettes.** A főispán a baracsi anyakönyvi kerületbe Tirschler József községi irnokot teljes hatáskörrel anyakönyvezető helyettesnek nevezte ki.

— **Gazdasági tudósító.** Degenhardt Miklós móri segédjegyzőt a földművelési miniszter a móri járás gazdasági tudósítójává nevezte ki.

— **Almássy Ferenc.** Az Olaj-utcai iskola volt vezetőtanítója, Almássy Ferenc végre beadta lemondását az Olaj-utcai vezetőtanítói állásról. Befejezésül egy kis kellemetlenséget akart még szerezni a városi hatóságnak, amennyiben a múlt évi és az utána következő vakáció lakbérét követelte, de megfelelő argumentumok alkalmazása után a csendes lemondás útjára tért. Ezzel aztán végeszakadt annak a hosszas hercehurcának, a mely egy esztendőn keresztül annyiszor foglalkoztatta a tanügy iránt érdeklődőket s amelyekből — ámbár mindenütt ő volt a meglepően vakmerő támadó — minden vonalon mégis Almássy Ferenc került ki levérve. Pedig egy igazán tehetséges, valóban sok jó tulajdonsággal megáldott ember és tanító volt, akit csupán a sokoldalúság és a más réteken való kaszálnivágyás kergetett a válságokba. Mi hisszük, hogy mindezekon okulva Budapesten a tanügynek igazán hasznos és eredménytelmetű tagja lesz. Megteheti, mert meg tudja tenni.

— **Telefonhálózat a megyében.** Vármegyénk közigazgatási közegei már régebb idő óta tervezik, hogy a közigazgatás menetének gyorsítására és sok egyéb előny biztosítására a vármegye közsegeit telefonhálózattal kötik össze Székesfehérvár központtal. Eddig néhány községben, első sorban a dunaparti községekben volt ugyan telefon, de a budapesti központba tartoztak s így, ha a vármegyéről akartak érintkezni velők, először a budapesti központot kellett megkeresni. Ez az eljárás nemcsak hosszadalmas volt, de költséges is. A megye nagyobb felével pedig csak posta útján volt lehetséges az érintkezés. A kultúra áldását tehát nélkülözni volt kénytelen a vármegyei közigazgatás. Felmerült tehát a terv, hogy telefonhálózatba be kell vonni a vármegye közegeit. A költségek szerint két tervet készítettek. Az egyik a vármegye pénzügyi helyzetének megfelelő volt s hogy csak a megye járásainak központjait fogják összekötni a vármegyeházával, s esetleg a közbeeső községeket. A másik terv lenne az összes községek bekapcsolása. Az első terv mindössze 40—50 ezer koronát igényelne s így nem is ütközne nehézségbe a dolog legnehezebb oldalra, a pénzügyi befektetés szerint sem. A másik terv kivétel körülbelül 200.000 koronát emésztene fel. Ennek az összegnek előteremtése már nagyobb nehézséggel járna. A vármegye utalója, ahova a dolog utalva lenne, ezt a megterhelést nem bírja el. Ugyis vannak olyan kötelezettségei, amelyeket teljesíteni nem képes. Régi hiányokat

is kell törleszteni. A telefonhálózat bevezetése azonban, akár az egyik, akár a másik irányban, már nem soká késik. A nagyobb arányú hálózat természetesen csak miniszteri segítséggel volna bevezethető, amire azonban egyelőre kilátás nincsen. A központok összekapcsolása azonban igen egyszerűen keresztülvihető. Az anyagi alapot eleve lehet biztosítani. Ez úgymen f. hó 15-én ülésre jönnek egybe a vármegyei közigazgatás közegei s tanácskozni fognak a megyei telefonhálózat módjának s költségeinek megállapításán.

— **Halálozas.** Grócz Kálmán rézműves f. hó 8-án életének 53-ik évében elhunyt. Temetése ma d. u. 5 órakor volt a halteri gyászházban.

— **A vasárnapi vásárok.** Vallásos, de szociális szempontból sem helyeseltető a vasárnapi vásárok. Az időmegtakarítás szempontjával takaríthatjuk azokat a hiányokat és károkat, amelyek a vasárnapi vásárból folynak, de ez semmiesetre sem igazolja vasárnapi vásárok célszerűségét és jogosultságát. Némely törvényhatóság, mintegy példát mutava a többi törvényhatóságoknak, sikeres akciót kezdett a vasárnapi vásárok megszüntetésére, illetőleg azoknak köznapokra való áttétele érdekében. A kaposvári törvényhatóság a közelmúltban az egész Somogy megyére nézve kötelezőnek tette a vásárok hétköznapon való tartását, most Kolozsvár városa küldötte át törvényhatóságunkhoz legutóbbi határozatát, amelynek értelmében megtilja a vasárnapi vásárokat s elrendeli, hogy az ünnepet követő hétköznapokon tartassanak a vásárok. A határozat megküldése mindenesetre azzal a tendenciával történt, hogy vármegyénknek például szolgáljon.

— **A földhajósokat gondozó intézet** jelentése augusztus hórl. A gondozottak száma 173 család 732 családtaggal, köztük 20 megyebeli család 80 családtaggal. Az intézet kiszolgáltattott anguszhus hóban 4.107,5 liter tejet, 8,05 kgr. vaját, 477 kgr. kenyérlisztet, 29,75 kgr. főzölisztet, 286 kgr. burgonyát, 31,50 kgr. rizst, 12,50 borsót, 2,25 kgr. lencsét, 6 kgr. zsirt, 3,25 kgr. garát, 4,50 kgr. húst és 17 darab tojást, 982 kor. 29 fillér értékben. Azonkívül kiadott fuvarra 10 kor. 36 f. jakbérsergelyre 8 kor. továbbá 1 ágyat, 1 köpöveget és 5 köpöcsészt. A segélyeszek fősszege augusztus hóban 1000 kor. 65 f.

— **A termés Fejérvármegyében.** Koller Pál, a vármegye közigazgatási előadójának jelentése nyomán a következőkben vázoljuk meg a megye idéi termésviszonyait: A termés általában gyenge volt az egész Fejérvármegyében; ugyanynyira, hogy az utóbbi évek szomorú gazdasági viszonyait nyomásztóan fogjuk érezni jó néhány évig. A termés különben a megye első részében jobb, mint a felső járásokban. Ott nagyobb pusztítást okozott a jégverés is. A termés silányosságát az időjárás mostohasága magyarázza. Ilyen gazdaságilag változatos időjárásra már régen emlékszik a gazdaság azonos határban, sőt ugyanazon gazdaságban is meglepő változatosságok voltak tapasztalhatók. Egyik tábla kitűnően fizetett, míg mellette a másik teljesen silány termést adott. Ennek oka, a tavaszal sok esetben szórványosan menő közből magyarázható. A jó munkálás természetesen ezek közt a válságos körülmények közt is valamennyire biztosította a többet ígérő termést.

A termés silányasága első sorban az alsóbb népet sújtja. Ez a szomorú jelenség már is veti előre válságos következményeit. A község házaikon tömegesen jelentkezik a nép, hogy a silány termést: a hivatkozva adóelengedést kérjen.

A tavalyihoz viszonyítva jul. 15-én ezek voltak a termésalkálások: az idén buza holdanként tennet átlagosan 5-59 q., rozs 6-93 q., árpa 7-52 q., zab 6-05 q. tavaly: buza 5-48 q., rozs 5-91 q., árpa 5-63 q., zab 5-46 q. A termés tehát általában valamivel jobb volt mint tavaly, az ki zárólag abból magyarázható, hogy némely helyen kitűnő termés volt s ez az átlag értéket aztán egyszerre felemelte. A hol rossz volt a termés, ott sokkal szomorúbban és vigasztalanabban néztek a közélő től felé, mint valamikor.

Tankönyvek az összes iskolákba, a legújabb kiadásokban kaphatók Klökner Péter cs. és kir. udvari könyvkereskedésében. Székesfehérvárott.

— **Szilveszter ünnep!** Nemzeti zárandoklat Rómába! Az Országos Katholikus Szövetség, mint az országos kath. társadalmi mozgalmak központja, f. évi október hó első felében *Nemzeti zárandoklatot* vezet Rómába. A magyar kereszténység 900 éves jubileumakor a jubiláris bizottság elhatározta, hogy a római Lateráni székesegyházban II. Szilveszter pápa sirja fölött örök emléket állít annak emlékére, hogy II. Szilveszter pápa szent István királyunknak és nemzetünknek a *szent koronát* adta és ezzel a magyar királyságot és önálló nemzeti fenmaradásunkat immár 1000 évre biztosította.

Ezen emléket *Fraknoi Vilmos* c. püspök elkészíttette és azt a Magas Püspöki Kar helyeslésével és több tagjának részvétele mellett az októberi zárandoklatunk fogja felavatni nagy ünnepek között.

Részletes programmal az Országos Katholikus Szövetség (Budapest, VI. ker., Ferencziktér 7.) készségesen szolgál.

Jelenkezni szept. 25-ig lehet 20 korona bekioldása mellett. Az egész összeget október 5-ig kioldják be. Erre szükségünk van az összes lakások lefoglalása végett. A ki visszaléptési számdát október 5-ig bejelenti, befizetett összegét visszakapja.

Utiter. Indulás október 11-én este a keleti pályaudvarról. Fiume—Velence, hajón. Velenceből kirándulás Paduába és Muranóba. Velence—Flórencz. Flórencz—Róma. Róma ékezetes 15-én este. Római tartózkodás 16., 17., 18., 19., 20-án. Visszatérés 20-án este. Róma—Ancona—Fiume—Budapest. Megérkezés 22-én.

Ezen ut költségei I. oszt. 270.— II. oszt. 220.— III. oszt. 150.— kor.

Benne van az utazási díjakon kívül Fiumétől Fiuméig teljes ellátás, az állomásoktól és azokhoz kocsi és podgyász szállítás, a velencei gondoladíjak, rendezés, kalauzolás és Péter-állér.

Lesz tisztán szárazföldi utazás is: Fiume—Cormons—Velence—Róma és vissza. Ezen utasok ellátása római tartózkodás után véget ér. I. oszt. 320.— kor., II. oszt. 260.— kor.

A római hivatalos ünnepség 16-án szombaton és 17-én vasárnap lesz. Szombaton a Lateránban ünnepélyes szentmise és fényes korona-ünnepély. Vasárnap a szent Péter templomban ünnepélyes istentisztelet és pápai kihallgatás. A többi időt Róma nevezetességei megtekintésére fordítjuk.

Hétfőn és kedden az arra vállalkozókkal Nápolyba rándulunk, hol a Zevuot, Pompeit Kapri szigetét keressük föl. A kik Rómában maradnak vissza, a leg gondosabb kalauzolásban részesülnek.

A lateráni és szent Péteri ünnepek nemcsak fényesek, hanem ránk nézve roppant fontosságúak is. A magyar szent korona a mi függetlenségünk záloga. Enélkül régen felszíták, bekebelezték volna nemzetünket. A keresztény Magyarország csak a szent koronában bírja jövőndő biztosítékát is. A római ünnep tehát oly mélyreható jelentőségű, hogy azon minél többen részt venni és hazánk mindennemű intézményét képviselni, nemzeti és keresztényi kötelesség.

— **Kneipp páter és Rotschild báró.** A bécsi Rothschild báró is járt egy Wörishofenben, hogy gyógytassa magát. Bement az öreg páterhez és bemutatta magát, hogy ő Rothschild Bécsből. Az öreg páter csak annyit felelt erre.

— Hát biz az szép dolog.

Megérdezte aztán a bárótól:

— Was fehlt Ihnen? (Mi baja.)

— Ezt öntől akarom hallani, — felt a báró.

Kneipp páter most, de csakis most, ülésel kínálta meg őt. A báró erre előadta, hogy reggel 8 órákor kel, 9 óra tájban teáz, hidegsültet, sonkát eszik, 12 óra tájban jön a villásreggeli kétféle pecsenyével, zöldséggel, jó borral vagy sörrel, 6 órákor ebéd utólag kitűnő italokkal és 3—4-féle sülttel, este 11 órákor vacsora, utólag tea, hideg felvágott vagy pecsenye.

Mikor ezt az étrendet a páter végighallgatta, nagy bozontos szeméit rászögezte a báróra és azt mondta:

— Tudja mi hiányzik a báró urnak? Még egy gyomor!

— **Egy falu életéből.** Vajtáról írják: A vasárnapi korcsmázás miatt, mennyi vér, jaj és könyv tapad a szeszfogyasztás adómillióinak minden egyes filléréhez! Mit ér az a vagyon, melyre kétszer annyi a kiadás. Így vagyunk: a szeszfogyasztási jövedelemmel is. Ismétlem a vasárnapi korcsmázás miatt. A vasárnapi évetet tömi tele korházainkat, tébolydajnkat, meg börtöneiket, a mi bizony nem csekély vagyoni, de még nagyobb erkölcsi veszteség. Vagy az erkölcsi erő nem is érték, mert nem csillog, nem cseng, mint az arany? A kinek lelki szemén nincs sötét háló, az tud és mérlegelni aranyat, erényt. Haszná-e az államnak az a pénz, mely a nemzet hitványosságának adója, jele, bizonyítéka? Vagy ha a nemzet büneinek árán akarja háztartását rendben tartani az állami nagyság szemétdombra épített vár, vagy a szüette gyökerű fa virágaihoz hasonló. Nem tudom felé-e az államnak haszná avval a kárral, a melyet a múlt és sok más vasárnapi korcsmázás Vajtán és másutt is kitesz. Gargalics György, vajtai lakos vasárnap éjjel végigjárta a korcsmákat neves cimboráival. Reggel felé betetőzték a jövedelvet egy kis vérontással. Kinek gyomrában, kinek vállában, kinek szive táján forgott meg a bicska hegye. Egyikbe még bele is törött. S mindez csupa virtuskodásból. Mert hát Gargalics György bevált katona, nagy az ő virtusa. Most tagad mindent, csak azt hangoztatja, még pedig erősen: oly részeg voltam, hogy nem tudok magamról semmit mondani. Talán a részegség is erény, mert elnézés a jutalma? Talán állami erény? Tessék antialkohol mozgalmat indítani nyitott korcsmák mellett. A néphez sok a gyermek és emberiség, a társadalom szempontjából, ki kell venni kezéből a fényes kést. El kell venni őt az alkalmaktól, mert még gyermeki a gondolkodása. A férfi erőt is megdönti a nagy alkalom. Szabad nagy, nyitott korcsma, — akár a kísérletek tűzében állnánk — s még hozzá gyermek erejével. Tűzhöz nem engedjük a játszó gyermeket! A pihenő ember elől zárjuk el a kísérteket utját. A vasárnapi korcsmázás betiltását kérjük.

— **A sertesvész** amint az állatorvosok jelentik, városunkban megszűnt. A hatóság a mai kelettel feloldotta a zárlatot.

— **A vendéglő humora.** Vinkóczy Károly helybeli vendéglős udvarán tragikomikus esemény történt. Folyó hó 8-án míg ő a városban járt, egy Krámer Mór névű lókupec a vendéglő udvarán állott rossz kocsija visszahagyása mellett szegszárdi vendégeinek pompás kocsijába belefogta lovait és azzal se szó, se beszéd elhajtott. A rendőrség a nyomozást nyomban megindította, hogy nevezett lókupec egy társával Komárom felé hajtott a kocsiával. Táviratilag intézkedett a lókupec és társa elfogatása iránt, közben azonban még aznap el fogta a tolvajt s a kocsiával együtt Székesfehérvárra kísérte. Krámer Mór és a vele levő Müller Adolf nádszegi egyének beismerik, hogy a kocsi elulajdonították, azzal védekeznek, hogy a kocsi alig különbözött a másiktól s azt csak tévedésből vitték el. Remek alak ez a Mór és ez az Adolf!

— **A kivándorlás gyümölcse.** Vajtáról írja levelezőnk: A kivándorlás legszomorubb jelenségeinek egyike, hogy a családi tűzhely kihűl, míg a férj aranyat keresve élete párjától messze-messze világban jár. A következő eset is hozzájárul ebbeli véleményünkhöz: Szűts György vajtai lakos kifogástalan családi életet élt feleségével. Egyszer azonban megszálta a vándorlás láza s kiment Amerikába. Néhány év múlva hazajött. Hozott pénzt is magával busásan, de evel a szerzeménnyel elvesztett valamit, ami millióknál is értékesebb, családi békéjét, boldogságát. Az előtt meleg családi otthonának most már csak szétszórótt üszkeit látta s elkeseredésében az ivásnak adta magát és a felesége is ebben ürügyet találtván otthagya a kihűlt családi fészket. Hogy merre vette utját a hűtlen feleség, azt csak ő tudja. Azt hiszem nemcsak a bor, de a féltékenység is forrt az özvegyesgre kárthatott férjben, midőn egyik este baltával kereste halálra családi életének megrentőjét, a csábítót. Bíró József azonban megelőzte őt, nádfűző vasat kapott kezébe s kiverte a későn látogat, hivatlan vendéget, ki nála kereste feleségét. Verekedés és vér járt e látogatás és vendégfogadás nyomán. A folytatása

a csendőrségnél következik. Csak arra vagyok kíváncsi a három szereplő személy közül, csak egyikben is, és melyiknek lelkében hangzik a lelkiismeret vádló szava. Vagy mindezen bajok főforrása csak a kapzsizág volt, mely Szűcs Györgyöt Amerikába hajította?

— **Beiratások a kereskedelmi tanonc iskolába.** A kereskedő tanonc iskolába való beiratásokat f. hó 9-én és 10-én d. u. 4 órától ötig eszközöljük. Felhívjuk a kereskedő urakat, hogy insaikat pontos időben irassák be, mert a 1897. évi 25314. sz. a miniszteri rendelet értelmében: az elkésve történő bejelentés mulasztásnak tekintetik, mely büntetés alá esik: Az előadásokat f. hó 13-án d. u. 3 órákor kezdjük meg. Az igazgatóság.

— **Bűnügyi főtárgyalások.** A székesfehérvári kir. törvényszéknél szeptember hóban megtartandó bűnügyi főtárgyalások:

Szeptember 11-én: Sallai József testi sértés büntette, Magda István testi sértés büntette, Hoffmann József és társa testi sértés büntette.

Szeptember 14-én: Velinsky Ferenc lopás büntette, Berta József és Gábor lopás büntette, Keller Julián lopás büntette, Ropp József lopás büntette.

Szeptember 19-én: Mazán József lopás büntette, Raab János és 2 társa lopás büntette, Bonc István és társa lopás büntette, Gerlang Márton szemérem elleni erőszak.

Szeptember 18-án: Singer József és társa hatóság elleni erőszak, Drei György hatóság elleni erőszak, Vázsonyi Mihály hatóság elleni erőszak, Rupa István hatóság elleni erőszak büntette.

Szeptember 21-én: Borbás László lopás büntette, Janóczy Mária lopás büntette, Blasek József lopás büntette.

Szeptember 22-én: Ismeretlen — nyomtatvány elkobzása, Kolompár Dezső és 3 társa több rendbeli loolás büntette.

Szeptember 25-én: Tóth Béla sikkasztás és lopás büntette, Bódis Gergely lopás büntette.

Szeptember 29-én: Katona Zsófi többrendbeli lopás vétsége, Tima József többrendbeli lopás vétsége.

— **Felebbviteli főtárgyalások.** A székesfehérvári kir. törvényszéknél szeptember hóban megtartandó büntető felebbviteli tárgyalások:

Szeptember 9-én: Özv. Somogyi Sándorné könnyű testi sértés vétsége, ifj. Gárdonyi József rágalmazás vétsége, ifj. Budai István becsületsértés vétsége, Klotz Ferenc és neje becsületsértés vétsége, Steiner Jakab könnyű testi sértés vétsége, Hermann József rágalmazás vétsége.

Szeptember 16-án: Brand József súlyos testi sértés vétsége, Hutvágner Györgyné hatóság előtti rágalmazás, Cseh Sándor jogtalan elcsajátítás, Hapi Józsefné lopás vétsége, Bóza Gyula súlyos testisértés vétsége, Petőcz Mihály súlyos testi sértés vétsége, Kiss József lopás vétsége, Gémsi Menyhért lopás vétsége, Egyed János és 1 társa közönség elleni kihágás.

Szeptember 23-án: Lázár István könnyű testi sértés vétsége, Andaházy Antal becsületsértés vétsége, Nyakas András becsületsértés vétsége, ifj. Papp Ferenc könnyű testi sértés vétsége, Ács István könnyű testi sértés vétsége, Mayer Mihály jogtalan elcsajátítás vétsége, Macher Lőrinc súlyos testi sértés vétsége, Takács István becsületsértés vétsége.

Szeptember 30-án: Schraka Ignác súlyos testi sértés vétsége, Pintér József becsületsértés vétsége, Pocsonyi János, Nyikos Józsefné, Varjas János és Sárközi Adolf becsületsértés vétsége.

Piaci árak:

Buza	27.20	26.90	K
Rozs	18.—	17.90	K
Árpa	14.80	13.70	K
Zab	15.—	14.80	K
Tengeri	16.60		K
Bab	19.—		K
Burgonya	6.—		K
Széna	8.20	5.80	K
Szalma	6.—		K
Marhahús	1.20		K
Zsir	1.80		K
Cukor	0.80		K
Bor (1 hl.)	36.00		K

— **A magyar ember és a pipa.** Montskó Ferenc helybeli földmives és derek magyar ember, kedden a heti piacon sürgött forgott kocsi-jával. Hamarosan tuladott az eleségen, amit a vásárra hozott s szép csendesen, pipájából bodor füstököt eregetve kocogott hazafelé a Széchenyi-utcán. Közben azonban egy nem várt-episód történt. Lába valahogyan beleakadt a gyeplőbe a ennek természetes következményeként a gyeplő erősen megrántódott. A lovak megijedtek és a kocsit hirtelen megrántva sebes vágatásnak eredtek. Montskó uram lepotyant a kocsiról s bizony oly szerencsétlenül, hogy a lovak egy darabig vonszolták magukkal. Egyebekben kívül a keze fején erős zuzódás esett. A vágató lovak sok gaibát okozhatnak az utcán is, ha a Szent Imre konviktus alkalmazottai, Fidéll Imre és Látics Ferenc ráncba nem szedik őket. Ők mesélték az eset humoraként, hogy az öreg Montskó, mikor magához tért a veszedelemből, követelődősen lépett fel velük szemben s kereste a pipáját.

— **Rövid hírek.**
Botrány. Kiss István és ifj. Kókas János helybeli bérkocsisok a vasúti állomáson levő bérkocsi állomáson összevesztek, verekedtek, miáltal botrányt és népcsődületet idéztek elő. Fejenként 3 napi elzárásra ítélte a rendőrkapitányság őket.

Kofatragedia. Virág Ferenc és neje helybeli gyümölcsárusok a városbáztéren összeveredtek. A rendőrség fejenként 4 korona pénzbüntetésre ítélte őket.

Tűz. Gánton kigyuladt Schweighard János földmives félszere. A lángok csakhamar a pajtára, majd pedig a szomszéd Rádl József és Rádl János istállóira is átcsaptak és azokat is elhamvasztották. Schweighardt 590, Rádl József 1050, Rádl János pedig 720 korona kárt szenvedett. A tűz valószínűleg gyermekeknek gyufával való játékából keletkezett. A kár biztosítás révén megtérül.

Magyaralmás. Simon János és Józsa Lajos magyaralmási legények az Árpády-féle vendéglőben összevesztek és megbicskálták egymást. A győztes Simon János lett ugyan, de a büntető ellen megindult.

Humor. Csizmadia Ádám abai mezőőr kia kasztotta tarisznyáját kunyhójára. Pompás étkek, sonka, puhakenyér, szalonna voltak benne. Mig Csizmadia uram körülnézett a határban, eltűnt a tarisznyája, illetőleg egy másikat tesserrelten kezek helyébe. Ebben föltétlenül rosszabb tarisznyában azonban már csak száraz kenyér és sült krumpli volt. Csizmadia följelentést tett az ismeretlen tolvaj ellen.

Baleset. Györtlös Márton 21 éves Pátkához tartozó Mária puszta béresnek ballábát levágta a szecskavágó. A Szent György-kórházban ápolják.

A csőze kalandja. Kis Ferenc a sárbogárdi határ csőze átnézett Sáregresre. Visszafelé betért az őrspusztai kocsmába, ahol az ott tanyázó Oros Gyula, Kis Zsigmond és Molnár János sárbogárdi cimborákkal addig garázdálkodtak, míg teljesen elázott állapotban kidobták őket. A kompánia elbortorkált a csőzekunyhójáig, ahol a legények a házigazdát közrefogták, elvették a pénzt és a fejét betörték.

Szerencsétlenség. Magyar László 39 éves mohai cseléd jobb kezét az őrlő gép súlyosan megsebesítette. A Szent György-kórházban ápolják.

Baleset a kocsin. Acs József 81 éves csákerényi lakos a csókakői uton hajtott kocsijával, miközben leesett a kocsirol. A kerekek keresztül mentek rajta s fején súlyos természetű zuzódást idéztek elő.

Talált lovak. Sáregres határában 2 db. ló találtatott bitangásban: 1 darab sötétpej kanca, hoka, jobb lába kissé kesely, 8 éves. 1 db. világospej, kanca, hátán mindkét felől fehér folt, 8 éves. Igazolt tulajdonosa 8 nap alatt a községi elöljáróságnál átveheti, ellenkező esetben a 8 nap eltelté után nyilvános árverésen eladatni fognak.

Tűz. Baracsához tartozó Rózsa hegyen Ellinger József szalmakazala kigyuladt, amelytől tüzet fogott az istálló, pajta s tetőtől talpig leégett. A kár 4000 korona, biztosítás útján azonban megtérül. A tűz oka ismeretlen.

Magyarok és svábok. Relák Márton és fia János vértesspusztai kanászok mulattak a bakony-sárkányi kocsmában. Magyarok és svábok levén a kocsmában, könnyen csatározás támadt, amelynek az lett a vége, hogy a két Relákot Schweigh-

**LEGJOBB
CIPŐTISZTÍTÓSZER**

mely a legpompásabb fényt adja és a bőrt tartóssá teszi. NIGRIN egészségi szempontból melegeg ajánlható, mert NIGRIN folytonos használatánál is a bőrt légmentesen el nem zárja, úgy hogy a láb kiparólgását nem akadályozza.

ST. FERNOLENDT, Bécs
cs. és kir. udvari szállító.

Mindenütt kapható!

hardt István, János és Marks János járomszögei, és egyéb veszedelmes szerszámokkal annyira elrakták, hogy életveszélyes sebesüléseket szenvedtek.

A vigyázatlanság áldozata. Kuglits István 18 éves nagyperkátai fiu tegnap városunkba tartott kocsiján. A határban elbóbiskolt a kocsin s leesett a kerekek alá. Jobb lába eltört a terhes kocsii alatt.

Bihari falcsa, 16 éves, közep termetű, szőke haju, barna szemű, sovány cigányleány azzal van vádolva, hogy Bihari Lizi móri lakostól 40 kor. készpénzt, 4 db. selyemkendőt, egy pár cipőt lopott és jelenleg valószínűleg más név alatt Komárommegyében csavarog. Nyomozását elrendelte a móri főszolgabíró.

Jégszekrények, gyermekágyak, kocsik és vasbútorok valamint takaréktűzhelyek nagy választékban állandóan raktáron Márkus Simon Fia cégnél Jókai-utca 16.

IRODALOM.

A koalíció tervei és alkotásai cím alatt egy politikai broszura hagyta el a sajtót, a mely azokat az alkotásokat ismerteti az elfogulatlan közvélemény előtt, a melyeket a koalíciónak három év alatt elérni sikerült. Ez a munka politikai célú ugyan, de tárgyalásában és fejtegetésében mélyebben jár a szokásos politikai röpiratoknál. Visszapillant az utóbbi évek politikai történetére, vázolja a koalíció megalakulásának körülményeit és ismerteti azt a programot, a melyet a koalíció megalakulásakor maga elé tűzött s a koalíció alkotásainak sorozatára vet visszapillantást azzal a reménységgel, hogy ez a kibontakozás eszköze gyanánt szolgáljon. Főként az alkotott törvények figyelembevételével ismerteti a koalíció működésének különböző irányait, a közjog és közigazgatás, az igazságügyi alkotások, a vámpolitika, a mezőgazdasági politika, a pénzügyi és adóreform, az ipar és kereskedelem; az elemi közoktatás fejlesztése terén. A munka több avatott ember tollából került ki s beülte a nagyközönség könnyen szerez tájékozást olyan crős szakkérdésekben mint a vámpolitika, az országos vízügy, a közjog és közigazgatási haladás, az adóreform. Külön fejezet foglalja a választói jog reformjával, a mely a tüzet szerint is a koalíció beváltatlan adóssága s kimutatja, hogy az Andrassy-féle javaslat a legkevesebb szocialis aránytalansággal képes megvédeni a magyar faj államalkotó erejét. Egy másik fejezet foglalja azokkal az eredményekkel, a melyeket Magyarország tekintélyének emelése terén a külföld közvéleményével szemben a koalíciónak sikerült elérni. A jövő fejlődés szempontjából a füzet a magyar társadalom belső hiányainak s a gazdasági élet válságainak megszüntetését tűzi ki célul, a mely cél elérése összesenik államiságunk erősebb érvényesülésével Ausztria és a távolabbi külfölddel szemben s e munkára kívánna a pártokat egyesíteni, hogy a koalíció által megindított nemzeti reneszansz az új pártalakulásban folytatást nyerjen. Mert a társadalmi és gazdasági reformok nyomában meginduló munka majd termel új embereket, tele tudással, munkaszeretettel és lelkesedéssel. Betölti azokat a hézagokat, melyeket a csupán ellenzékül nevelt, de alkotni nehézkes parlamenti férfiak soraiban naponta tapasztalhatunk. Becsületes erőfeszítéseinek ez nem lesz értékes eredménye. A terjedelmes füzet Hornyánszky Viktor könyvnyomdájában készült, ára 2 korona.

Műtrágya

a legjobb és legjutányosabb árban kapható a helybeli keresztény fogyasztási szövetkezet fő és fióközletében.

Főüzlet: zügyeny-utca. 1.
Fióközlet: Zámoly-utca 33.

ZILZER MANÓ
férfi-, fiu- és gyermekruha raktára
Székesfehérvár, Szügyeny-Marich-utca.

Állandóan nagy raktáron mindenféle
férfi-, fiu- és gyermekruhák
ugyszintén
papi öltönyök,
Ferenc József-kabát,
köpenyek (havélok)
börkabátok, utazó bundák,
raglán-felöltők, kabátok.

Nagyobb uradalom bihar-megyei pincészetében circa 750—800 hecto összúrtartalmu, teljesen jókarban levő

boros hordók
kerülnek eladásra.
Venni szándékozók bővebb felvilágosításért forduljanak Fuhrmann Antal erdőmester urhoz, Kaposvár.